

обґрунтовано зміст іншомовної компетентності академічного письма в освітній складовій програми підготовки докторів філософії у галузі педагогічних наук, представлено практичний досвід її реалізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Рада з питань співпраці в галузі культури. Комітет з освіти. Відділ сучасних мов (2003). За наук. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт.

2. Коломієць, С. С., Синекон, О. С. (2014) Концепція створення освітньо-наукової програми підготовки за освітньо-науковим рівнем – доктор філософії (PhD). *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Вип. 3-4. С. 5-11.

3. Національна рамка кваліфікацій / постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

*Панченко Олена
Дніпро*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ ГАРПЕР ЛІ «УБИТИ ПЕРЕСМІШНИКА»

Роман «Убити пересмішника» є найвідомішим твором Гарпер Лі, класикою американської літератури. Сюжет та персонажі ґрунтуються на спостереженнях Лі над її родиною, її сусідами та подією, що сталася поблизу її рідного міста Монровіл, штат Алабама, у 1936 році, коли їй було десять років. Мета нашої роботи – проаналізувати переклад українською мовою (Гарпер Лі, 1975) роману «Убити пересмішника» (Harper Lee, 1960), а також визначити та пояснити лінгвокультурні одиниці, наявні в тексті.

С. Г. Воркачов зауважує, що основною задачею лінгвокультурології є вивчення та опис взаємовідносин мови та культури, мови та етносу, мови та народного менталітету (Воркачев, 2001, с. 64). Тобто задля максимально насиченого та повного розуміння мови треба розібратись в культурі, до якої ця мова належить. І навпаки, щоб зрозуміти культуру певного народу, треба зрозуміти його мову, з усіма її особливостями, історією, звуками, афоризмами, жартами тощо. Саме через це лінгвокультурологія є невід'ємною частиною сучасних лінгвістичних та соціально-культурних наукових дисциплін.

За класифікацією В. А. Маслової, існує дев'ять типів лінгвокультурних одиниць (ЛО) і явищ, які є предметом вивчення лінгвокультурології. Дослідниця розділяє їх на слова і вирази, що є предметом лінгвокраїнознавства; міфологізовані культурномовні одиниці (міфологеми); паремії; символи та стереотипи, еталони й ритуали; образи; мовленнєва поведінка; стилістичний уклад мови; мовленнєвий етикет; взаємодія релігії й мови (Маслова, 2001).

За нашою класифікацією, яка була проведена, базуючись на тексті роману Гарпер Лі «Убити пересмішника», ми виділяємо чотири великих кластери за такими ознаками: 1) лексико-фразеологічні одиниці, 2) географічні, побутові та інші реалії; 3) персоналії; 4) гра слів.

Представлені лінгвокультурами лексико-фразеологічної групи є, на нашу думку, найточнішим джерелом розуміння ментального світу (в цьому випадку) американського народу. Саме через фразеологізми, метафори та паремії найкраще видно логіку мислення цього етносу. У тексті можна знайти безліч прикладів лексико-фразеологічних одиниць, розглянемо один із них:

When Dill reduced Dracula to dust, and Jem said the show sounded better than the book, I asked Dill where his father was: "You ain't said anything about him." / Коли Діл розправився з Дракулою, Джем сказав, що фільм цікавіший, ніж книжка, а я запитала Діла, де його батько.

У цьому фрагменті використано фразеологізм «*reduced ... to dust*», який акцентує увагу на тому, що Дракула буквально «перетворився в пил». український переклад просто передає базове значення цієї фрази, у формі «розправився».

Географічними реаліями є географічні назви певних локацій, які є специфічними до певного народу, тому й до мови оригіналу тексту. Розглянемо приклад з тексту:

Mr. Ewell backed up into the witness chair, settled himself, and regarded Atticus with haughty suspicion, an expression common to Maycomb County witnesses when confronted by opposing counsel. / Містер Юел знову подався до крісла для свідків і, вмотивившись, звів на Аттікуса гордовито-підозріливий погляд — так мейкомбські свідки дивляться на адвокатів своїх супротивників..

У цьому фрагменті ми можемо побачити використання назви округу «*Maycomb County*». Цікаво, що в українському перекладі назва округу залишається прикметниковою, тобто описує свідків «мейкомбські свідки», але через таку трансформацію читач може не зрозуміти, що саме означає «мейкомбські», адже це суто транслітераційний переклад. Також, не стосовно географічних реалій,

у цьому фрагменті можна побачити фразеологізм, що походить з цього кола, – «*haughty suspicion*». Український перекладач вирішив обійти переклад цього фразеологізму і видозмінив саме речення, щоб це більш натурально звучало на мові перекладу – «звів на Аттікуса гордовито-підозріливий погляд».

Персоналії як ЛО є у багатьох випадках проблематичною частиною перекладу, адже персоналіями виступають певні загальновідомі читачеві особистості. Звичайно, автор не може не використовувати персоналії суто заради того, щоб його або її роботу було легше перекладати. Розглянемо приклад персоналії:

Thus we came to know Dill as a pocket Merlin, whose head teemed with eccentric plans, strange longings, and quaint fancies. / I ми впевнилися, що у Діла, мов у чарівника Мерліна, завжди було повно сміливих планів, несподіваних задумів, дивної фантазії.

Тут ми можемо побачити певний евфемізм «a pocket Merlin», який перекладач трохи спростив, використовуючи слово «чарівник». На нашу думку, ця заміна надає можливість українському читачеві хоча б зрозуміти «роль» якогось «Мерліна». Дійсно, Гарпер Лі мала на увазі чаклуна Мерліна з повістей про короля Артура, що може бути не однозначно знайомою літературною фігурою для українського читача, але самого слова «wizard» авторка не використовує. Навпаки, вона ставить прикметник «rocket», що можна перекласти як «маленький» чи «кишеньковий». В перекладі ми такого прикметника не бачимо.

Гра слів сама по собі є доволі цікавою роботою для перекладача і ЛО, які мають в собі гру слів, грабуються від надзвичайно простих до неперекладаємих. Це можуть бути переосмислення певних слів, зміна контексту чи схожість звучання двох слів. Розглянемо приклад:

“My paw’s never touched a hair o’ my head in my life,” she declared firmly. “He never touched me.” Мій батько за все моє життя не зачепив мене й пальцем,—проголосила вона рішуче.— Пальцем не зачепив

У тексті оригіналу ми можемо побачити, як слово «paw» («paw's»), що означає «лапа», використовується у значенні «тато», тобто «ра», адже говорить неосвічена молода людина і слова мають певну схожість у звучанні. М. Ф. Харенко використовує слово «батько», завдяки чому не втрачає сенс речення, але втрачає саму гру слів оригіналу. Також хочемо звернути увагу на переклад «*never touched a hair o’ my head in my life*», що дослівно не звучить українською мовою. Переклад «за все моє життя не зачепив мене й пальцем» є адекватним еквівалентом цієї фрази.

Пояснення та аналіз лінгвокультурологічних одиниць цього роману, на нашу думку, допоможе краще зрозуміти та концептуалізувати американську культуру тридцятих років та поглибити розуміння тих уроків, які надає Гарпер Лі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воркачев, С. Г. (2001) Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании. Филологические науки. № 1.

2. Маслова, В. А. (2001) Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия».

3. Lee, N. H. (1960) To Kill a Mockingbird. J. B. Lippincott & Co.

4. Лі, Н. Г. (1975) Убити пересмішника. Переклад М. Харенко. Київ.

*Пересада Єлизавета
Вінниця*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ

Протягом останнього десятиріччя реклама стала невід'ємною частиною повсякденного життя. Реклама продукції будь-якого типу супроводжує нас всюди: на телебаченні, у соціальних мережах, на шпальтах газет та в громадському транспорті. Це відбувається завдяки процесу глобальної інформатизації, яка включає в себе популяризацію продукції шляхом рекламних кампаній. Також, поширюються торгівельні відносини між країнами з різними державними мовами, як наслідок все більше виникає потреба у перекладі реклами, що зумовлює актуальність дослідження проблемних аспектів перекладознавства у цій галузі.

У сучасному мовознавстві проблема перекладу рекламних текстів, в цілому, та слоганів, зокрема, привертає особливу увагу багатьох вчених. Особливостям перекладу рекламних текстів присвячені праці В. Комісарова, Ю. Баженова, А. Вайзе, Д. Розенталя, А. Годдар, Г. Ніколенко, І. Імшеницької, Г. Порческу та ін.

Мета пропонованої роботи полягає у розкритті загальних проблем та виділенні конкретних стратегій перекладу рекламних текстів.